

**Okvirni program obiska dijakov prvih letnikov v splošni knjižnici
»Rastem s knjigo SŠ 2013« v šolskem letu 2013/14
Kaj mi ponuja knjižnica**

Spoštovani,

tudi letos vas vabimo k sodelovanju pri projektu Rastem s knjigo za srednješolce 2013 (RSK SŠ 2013). Javna agencija za knjigo (JAK) bo v šolskem letu 2013/14 že četrto izvedla projekt, katerega namen je, da prav vsak dijak prvega letnika srednje šole dobi možnost, da organizirano obišče splošno knjižnico, se seznani z mnogovrstnimi dejavnostmi, ki potekajo v splošnih knjižnicah, se mu v letih, ko je branje najbolj pozabljena dejavnost, le-to približa na način, da tudi sam poseže po knjigi in – ne nazadnje – ob obisku knjižnice dobi v dar izvod knjige, ki so jo strokovnjaki izbrali na predhodnem razpisu JAK in ki združuje kakovost leposlovnega dela z vsebinsko privlačnostjo za generacijo, ki (pre)malo bere.

Podrobnejši načrt izvedbe obiska prepuščamo vam – strokovnim delavcem v knjižnicah in šolah, saj imate sami veliko izkušenj in idej, predvsem pa poznate različne možnosti (strokovne, kadrovske, prostorske ...), ki jih imate na voljo za izvedbo programa.

Uspešna izvedba projekta RSK SŠ 2013 je odvisna od vseh udeležencev: knjižničarji lahko z zavzetostjo in naklonjenostjo do knjižnice, do branja leposlovja in seveda z naklonjenostjo do mladih obiskovalcev knjižnice v predvidenem času mladim približate knjižnico in branje – to je izvrstna priložnost za promocijo knjižnice - za ustvarjanje zvestih obiskovalcev, ki se bodo z veseljem vračali vanjo tudi v odrasli dobi.

Zavedamo se, da zahteva izvedba projekta RSK SŠ 2013 na šolah precejšen angažma strokovnega kadra, vendar upamo, da se boste v letošnjem letu pridružile tudi tiste šole, ki doslej iz različnih razlogov niste sodelovale. Organizatorji projekta si želimo, da bi v projektu RSK 2013 sodelovale vse šole, da bi bili vsi dijaki prvih letnikov deležni spodbud za obiskovanje splošne knjižnice ter bi imeli vsi priložnost prejeti knjižno darilo JAK.

PRIPRAVA NA OBISK KNJIŽNICE

1. Izkušnje kažejo, da je najbolje, če na šolah sodelovanje v projektu RSK SŠ 2013 in s tem dogovarjanje v splošnih knjižnicah prevzamejo šolski knjižničarji; sami dobro poznajo delovanje knjižnic, zato lahko dijake dobro pripravijo na obisk knjižnice. Projekt RSK SŠ 2013 se lahko izvede v okviru »knjižnično-informacijskih znanj«; na šolah, kjer ni šolskih knjižničarjev, lahko kot povezava nastopajo profesorji jezikov ali kdorkoli, ki se zaveda vrednosti tega projekta in s tem spodbuja bralne navade srednješolcev.
2. Za vsako skupino posebej se knjižničar v splošni knjižnici in koordinator projekta RSK SŠ 2013 na šoli (šolski knjižničar ali spremljevalec skupine) vnaprej dogovorita za program obiska v knjižnici, da bo obisk čim bolj po meri dijakov, skladen z

njihovimi interesi in potrebami. Dogovor naj vključuje vnaprejšnjo pripravo dijakov na obisk v splošni knjižnici. Obisk splošne knjižnice je lahko del (celodnevne) kulturnega dne.

3. V okviru projekta RSK SŠ 2013 dijaki s spremljevalci obišejo enoto splošne knjižnice, ki je šoli najbližja oz. je najustreznejša glede na zastavljeni program obiska.
4. Za obisk priporočamo najmanj dve (2) šolski uri. Pri pripravi obiskov nujno upoštevamo zelo različne bralne izkušnje in interese dijakov ter njihovo raven knjižnično- informacijskega znanja.

IZVEDBA PROGRAMA NA OBISKU V KNJIŽNICI

Podrobnejši načrt izvedbe obiska prepuščamo strokovnim delavcem v knjižnicah in šolah.

Predstavitve splošne knjižnice

Organizacija, storitve in poslovanje knjižnice, vrsta knjižnice in njen namen:

- uvodna, splošna predstavitve, ki je odvisna od tega, ali so dijaki že kdaj obiskali to splošno knjižnico; po izkušnjah preteklih let in generacij so mnogi že včlanjeni,
- članstvo (kaj potrebujemo ob vpisu, knjižnični red),
- prireditve in dejavnosti,
- uporabniški servisi,
- čitalniško gradivo.

Postavitve knjižničnega gradiva

Po dogovoru s šolskim knjižničarjem izberite tisto, česar dijaki še ne poznajo in bi lahko pritegnilo njihov interes za uporabo storitev splošne knjižnice:

- predstavitve vrst knjižničnega gradiva (leposlovje, stroka; monografske, serijske
- publikacije, tudi elektronske knjige),
- razlaga postavitve gradiva v knjižnici po UDK (Univerzalna decimalna klasifikacija) sistemu,
- osnovna predstavitve sistema COBISS/OPAC; za dijake, ki to že poznajo, pa nadgradnja znanja o COBISS/OPAC-u,
- iskanje gradiva (vaje),
- ureditev knjižnice → iskanje in poizvedovanje.

Motivacija za leposlovno branje

Po dogovoru naj šolski knjižničarji dijake vnaprej pripravijo na obisk knjižnice, v knjižnici pa izvedemo iskrivo izmenjavo mnenj, v kateri dijake potrjujemo kot bralce in poznavalce književnosti (mdr. jih vprašamo, če berejo e-knjige ali literaturo na bralnikih, kakšne so njihove izkušnje z linearnim in digitalnim branjem), obenem pa spretno izpeljemo naslednje:

- kratek pogovor o pomenu branja leposlovja v sodobnem informacijskem obdobju,
- povprašamo jih, koliko utegnejo ob učenju brati leposlovje in kaj radi berejo, ob razstavi knjig jim morda katero delo tudi svetujemo,
- na kratko jim predstavimo avtorja Gorana Vojnovića in njegovo ustvarjalnost – ob morebitni priložnostni razstavi njegovih del;

- predstavimo njegovo darilno knjigo *Jugoslavija, moja dežela* (z motivacijskim programom);
- ogled predstavitvenega filma *Rastem s knjigo 2013*, ki so dostopne na spletni strani Javne agencije za knjigo RS (www.jakrs.si, v rubriki: *Rastem s knjigo video vsebine*).

Zaključek obiska: razdelitev izbrane knjige ter dijake že v knjižnici povabimo, da knjigo odprejo, nekaj jih povabimo, da preberejo naključni odlomek: jih je vznemiril, motiviral za nadaljnje branje?

Zelo pomembno je, da dijaki doživijo obisk splošne knjižnice kot zanimiv in privlačen, da skupno srečanje zaključijo navdušeni nad knjigami in knjižnico, motivirani za branje.

Profesorji lahko po obisku splošne knjižnice in ob prebiranju darilne knjige na šoli:

- vključijo izbrano knjigo v seznam za domače branje,
- izvedejo okrogle mize (na temo jugonostalgije, vojnih zločincev, iskanja očeta v grških tragedijah ...), raziskovalna dela (iskanje informacij v knjigah, po spletu ...),
- se tematsko navežejo na šolski program,
- napotijo dijake na pogovor o tematiki k staršem/starim staršem in k družinskemu branju izbrane knjige ipd.

Želimo vam uspešno izvedbo projekta »Rastem s knjigo SŠ 2013«!

Pripravile:

- mag. Darja Lavrenčič Vrabc, Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo,
- Kristina Picco, Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo,
- Katja Kemperle, Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo,
- Veronika Vurnik Škrabec, Mestna knjižnica Ljubljana, Knjižnica Otona Župančiča
- mag. Tilka Jamnik, posvetovalna članica strokovne komisije na JAK,
- Tjaša Urankar, Javna agencija za knjigo RS.

Sodelovali so tudi člani delovne skupine RSK:

- mag. Nataša Bucik, Marjan Gujtman, Ministrstvo za kulturo,
- Nada Požar Matijašič, Urška Zobec, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,
- Roža Kek, Združenje splošnih knjižnic,
- Romana Fekonja, Vlado Pirc, Zavod RS za šolstvo,
- Mirjam Klavž Dolinar, Društvo šolskih knjižničarjev Slovenije in predsednica Sekcije za šolske knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije,
- Maja Bolfek, Društvo šolskih knjižničarjev Slovenije.

PRILOGA 1

ANOTACIJA IZBRANE KNJIGE

Vojnović, Goran: **Jugoslavija, moja dežela.**

Ljubljana : Študentska založba, 2012, 281 str. (Knjižna zbirka Beletrina)

Utemeljitev strokovne komisije za literarne prireditve in razvijanje bralne kulture JAK:

Besedilo romana *Jugoslavija, moja dežela* je mnogoplastno, sporočilno zahtevno in kompleksno, hkrati pa jezikovno zanimivo in pripovedno privlačno. Roman »se dobro bere«; bralec pa odkriva njegove pomene glede na svoje življenjske in bralne izkušnje. Vojnović obravnava temo, ki je pravzaprav nova v slovenski prozi, sicer pa je »v javnosti« na različne načine in z različnimi pojavi pogosto (če ne kar ves čas) prisotna: razpad Jugoslavije in vse, kar mu je sledilo. Naslov *Jugoslavija, moja dežela* v spomin priklicuje (ne mladim bralcem, temveč njihovim mentorjem!) reklamni oglas »Slovenija, moja dežela« iz osemdesetih let prejšnjega stoletja. Idealizacija Slovenije in jugonostalgija izhajata iz predpostavke, da je bilo nekoč lepše in boljše. Oboje bo najbrž dostopnejše starejšim bralcem, mentorjem.

Mlade bralce pa bo vsekakor bolj pretreslo to, da ne razpada le država, ampak sta politično in zgodovinsko ozadje le del širšega konteksta, v katerem se dogaja tudi razpad družine Borojević. Najmočnejša plast romana je namreč pripoved o tem, kako se Vladan Borojević odpravi na pot, ker izve, da njegov oče Nedeljko, nekdanji oficir Jugoslovanske ljudske armade, ni mrtev, kakor mu je zagotavljala mama Duša. Spozna, da je oče vojni zločinec na begu pred oblastmi, kar ga postavi pred temeljno vprašanje: »Je prav, da vojnemu zločincu nočeš pomagati umreti v miru? Četudi je ta vojni zločinec tvoj oče?" Kako brezpogojno sprejeti nekoga, ki je dejavno sodeloval v vojni moriji? Ta vprašanja – globlja od običajnega freudovskega konflikta in morda kar z izpovedno močjo grške tragedije – so lahko izhodišče za pogovore med mladimi bralci in mentorji.

Tudi v tem – podobno kot v romanu *Čefurji raus!* – je jezik zelo bogat in raznolik, npr. nekdanji Jugoslovani se izražajo v mešanici slovenščine in v kurzivi zapisanih srbohrvaških fraz. Pripoved je tekoča, duhovita, privlačna.

PRILOGA 2

O AVTORJU

GORAN VOJNOVIĆ, rojen leta 1980 v Ljubljani, je pisatelj, filmski režiser in scenarist, kolumnist. Diplomiral je na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani.

Leta 2009 je za svoj prozni prvenec *Čefurji raus!* prejel nagrado Prešernovega sklada in nagrado kresnik, Delovo nagrado za najboljši roman preteklega leta. Gledališka predstava, ki temelji na romanu, je doživela že 300. ponovitev. Oktobra 2013 bo tudi premiera filma *Čefurji raus!* Letos je za roman *Jugoslavija, moja dežela* prejel svojega drugega kresnika.

Njegov prvi celovečerni film *Piran-Pirano* (2010), zanj je napisal tudi scenarij, je na 13. Festivalu slovenskega filma prejel tri nagrade vesna. Že v času študija je režiral dva kratka filma (*Fužine zakon* in *Sezona 90/91*), kasneje pa še dva: *Moj sin, seksualni manijak* (2006) in *Kitajci prihajajo* (2008). Po koncu študija je za film *Sretan put, Nedine* skupaj z Markom Šantićem napisal scenarij. Film je osvojil nagrado Srce Sarajeva in bil nominiran za nagrado evropske filmske akademije.

Kolumne objavlja v časniku Dnevnik, kot filmski publicist pa je v zadnjih letih sodeloval s pomembnejšimi slovenskimi filmskimi revijami, nekaj časa je bil redni sodelavec revije Ekran. Izbor njegovih kolumn je bil izdan tudi v knjižni obliki, z naslovom *Ko Jimmy Choo sreča Fidela Castra*.

PRILOGA 3

GORAN VOJNOVIĆ IN NJEGOVA USTVARJALNOST

Knjige za otroke in mladino

2011 **Nekatere skrivnosti ne smejo ostati skrite!** Ilustr. Damijan Stepančič. Ministrstvo za notranje zadeve

Knjige za odrasle

2012 **Jugoslavija, moja dežela.** Študentska založba (Knjižna zbirka Beletrina)

2010 **Ko Jimmy Choo sreča Fidela Castra.** Študentska založba

2008 **Čefurji raus!** Študentska založba (Knjižna zbirka Beletrina)

1999 **Lep je ta svet.** Ilustr. Kristina Hoffmann. Gimnazija Bežigrad

Elektronske knjige

2013 **Ko Jimmy Choo sreča Fidela Castra.** Študentska založba (Zbirka eBeletrina)

2012 **Čefurji raus!** Študentska založba (Knjižna zbirka Beletrina)

PRILOGA 4

SEZNAM SORODNIH KNJIG

Seznam dopolnite po svoji presoji! V pomoč vam je lahko izbor kakovostnih mladinskih knjig (»zlate hruške«, »opazno dobre izdaje« in »dobre izdaje«), ki ga najdete v *Priročnikih za branje kakovostnih mladinskih knjig*.

Letošnji *Priročnik (Pregled knjižne produkcije za mladino iz leta 2012)* bo predvidoma izšel oktobra 2013.

Naročiti ga je mogoče na e-naslovu: pionirska@mklj.si oz. po telefonu: 01 600 13 38 ali faxu: 01 600 13 32.

Priročnik bo predstavljen na strokovni sredi, 13. novembra 2013, ob 10. uri, v MKL, Knjižnici Otona Župančiča, Kersnikova 2, Ljubljana.

Projekt sofinancira Javna agencija za knjigo RS.

Priročniki za branje kakovostnih mladinskih knjig iz prejšnjih let so dostopni na spletni strani:

<http://www.mklj.si/index.php/prirocnik/item/451>.

POUČNE (za razumevanje zgodovinskih okoliščin v romanu):

DEL PONTE, Carla: Gospa tožilka: soočenja z najhujšimi zločinci človeštva in s kulturo nekaznovanosti: spomini Carle Del Ponte s Chuckom Sudeticom. Prevod Maja Lovrenov. Ljubljana: Sanje, 2009.

GOMBAČ, Boris: Na drugi strani: Odbor staršev za varstvo in vrnitev slovenskih vojakov ob slovenski osamosvojitvi leta 1991. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2005.

PIRJEVEC, Jože: Jugoslovanske vojne: 1991-2001. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2003.

PRUNK, Janko; IVANIČ, Martin: Osamosvojitve Slovenije: s kratkim orisom slovenske zgodovine. Ljubljana: Založba Grad, 1996.

REPE, Božo: Jutri je nov dan: Slovenci in razpad Jugoslavije. Ljubljana: Modrijan, 2002.

SACCO, Joe: Varovano območje Goražde: vojna v vzhodni Bosni 1992-95. Prevod Igor Prassel in Nil Baskar. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2006. (**strip**)

UGREŠIĆ, Dubravka: Kultura laži. Prevod Maja Brodschneider Kotnik in Gregor Butala. Ljubljana: Študentska založba, 2006.

Na temo jugoslovanske tragedije je bilo posnetih več izjemnih FILMOV, kot npr. Outsider, Nikogaršnja zemlja, Cirkus Columbia, Grbavica, Lepe vasi lepo gorijo, The hunting party – Pomlad v Bosni idr.

LEPOSLOVNE:

BODROŽIĆ, Ivana : Hotel Zagorje. Prevod Maja Novak. Ljubljana: Modrijan, 2011.

GALLOWAY, Steven: Sarajevski čelist. Prevod Dušanka Zabukovec. Ljubljana: Modrijan, 2010.

HERMANN, Huppen: Sarajevo Tango. Celje: SAF; Rijeka: Adamić; Sarajevo: Dani, 1996. **(strip)**

LJUBIĆ, Nicol: Brezvetrje. Prevod Neža Božič. Tržič: Učila International, 2012.

MAZZANTINI, Margaret: Novorojen. Prevod Anita Jadrić. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013.

ŠTIKS, Igor: Elijev stol. Prevod Jurij Hudolin. Ljubljana: Študentska založba, 2008.

VIDMAR, Janja: Princeska z napako. (katerakoli izdaja)

VIDMAR, Janja: Pink. Ilustracije Urh Sobočan. Radovljica: Didakta, 2008.